

Nowa strategia energetyczna RFN

Łukasz Antas

28 września niemiecki rząd przyjął długofalową (do 2050 roku) strategię rozwoju sektora energetycznego RFN. Głównymi założeniami strategii są: przedłużenie okresu użytkowania reaktorów jądrowych (średnio o 12 lat), rozbudowa odnawialnych źródeł energii (w pierwszym rzędzie farm wiatrowych na szelfie) oraz ograniczenie energochłonności gospodarki (zwłaszcza w budownictwie). W konsekwencji niemieccy politycy liczą na poprawę bezpieczeństwa energetycznego, redukcję emisji CO₂ i utrzymanie stabilnych cen energii. Strategia energetyczna i wynikające z niej zmiany w kilkunastu ustawach zyskują akceptację Bundestagu. Natomiast na skutek skargi opozycji niemiecki Trybunał Konstytucyjny może odrzucić ważny element strategii – koncepcję przedłużenia pracy elektrowni atomowych.

Pełne wdrożenie strategii będzie oznaczać nadpodaż energii elektrycznej w Niemczech w okresie do 2020 roku i, co za tym idzie, poszukiwanie przez RFN rynku zbytu na tę energię, również w Polsce. Kolejną konsekwencją wdrożenia strategii będzie intensyfikacja działań Niemiec w Unii Europejskiej mających na celu ograniczanie emisji CO₂.

Ambitne cele

W ramach nowej strategii niemiecki rząd zamierza do 2020 roku ograniczyć emisję CO₂ (o 40% z porównania z poziomem z 1990 roku). Nowy plan ma również na celu poprawienie bezpieczeństwa energetycznego poprzez zmniejszenie importu surowców energetycznych (potencjalnie 28% mniej gazu i 16% mniej ropy do 2020 roku) i zapobieżenie szybkiemu wzrostowi cen, co uderzyłoby w konkurencyjność niemieckich firm. Cele te mają zostać osiągnięte przede wszystkim dzięki ograniczeniu energochłonności (zwłaszcza poprzez modernizację budynków, które pochłaniają 40% energii w RFN), przedłużeniu okresu użytkowania elektrowni atomowych (zastąpienie ich elektrowniami konwencjonalnymi oznaczałoby emisję dodatkowych 150 mln ton CO₂ rocznie) i dzięki rozbudowie odnawialnych źródeł energii. W ich przypadku priorytetem jest budowa elektrowni wiatrowych na morzu o mocy 25 GW (zob. Aneks). Wdrożenie strategii będzie wymagać zmiany wielu ustaw, w tym dotyczących regulacji sektora jądrowego, przyjętych w 2002 roku przez rząd Gerharda Schrödera. Najważniejsze działania na 2011 rok to głównie nowelizacje ustaw (m.in. prawa morskiego) i otwarcie programów finansowania mających przyspieszyć rozbudowę energetyki wiatrowej i sieci przesyłowych niezbędnych przy rosnącej liczbie farm wiatrowych.

Problemy z wdrożeniem strategii

Rząd musi liczyć się ze sprzeciwem opozycji wobec pominięcia Bundesratu w procesie legislacyjnym nowelizującym ustawę o przedłużeniu pracy reaktorów. Na skutek przegranych wyborów w Nadrenii Północnej-Westfalii w maju br. rządząca koalicja nie ma większości w izbie parlamentu zrzeszającej landy i dlatego chce dokonać zmiany prawa bez konieczności uzyskiwania jej akceptacji. Rząd powołuje się na analizy prawne, z których wynika, że udział Bundesratu w nowelizacji tych ustaw nie jest konieczny. Opozycja uważa natomiast, że nowelizacja nałoży dodatkowe obciążenia na landy i jako taka wymaga zgody Bundesratu. Będzie to skutkowało skargą opozycji do Trybunału Konstytucyjnego i prawdopodobnie zablokowaniem istotnego elementu strategii.

Ponadto opozycja planuje na jesień liczne protesty przeciw planom przedłużenia okresu użytkowania reaktorów. Ataki opozycji dotyczą również zakulisowych negocjacji rządu z właścicielami reaktorów prowadzonych w toku wypracowywania obecnej strategii, a dotyczących m.in. obciążeń finansowych produkowanej tam energii elektrycznej.

Konkluzje

Przyjęta strategia jest *de facto* pierwszym od 2002 roku programem całościowej zmiany sektora energetycznego, obejmującym zagadnienia dostaw energii elektrycznej i ciepła oraz zużycia surowców energetycznych w transporcie. Rządowi udało się wypracować kompromis dotyczący polityki energetycznej, mimo sporów wewnątrz koalicji i w samym rządzie, jednak kosztem rezygnacji z części ambitnych zamierzeń, np. obowiązkowego zmniejszenia energochłonności w istniejących budynkach, dodatkowego zabezpieczenia reaktorów przed atakami terrorystycznymi. Nie można mieć pewności, że nastąpi pełne wdrożenie strategii ze względu na negatywne stanowisko opozycji, która będzie dążyła do modyfikacji polityki energetycznej w przypadku wygranych wyborów. Według części ekspertów, ze względu na ograniczenia budżetowe rząd nie może zapewnić dużego wsparcia finansowego i trudno będzie osiągnąć w pełni zakładane cele, np. ograniczenie energochłonności budownictwa. Wyjątkiem powinien być plan rozbudowy elektrowni wiatrowych *offshore*, który otrzyma wysokie subwencje i z tego powodu może zostać zrealizowany szybciej, niż zakłada rząd. Strategia rządowa powinna przyczynić się także do rozwoju eksportu „zielonych technologii”, głównie w zakresie odnawialnych źródeł energii.

Z perspektywy UE przyjęcie strategii oznacza, że Niemcy opowiedzą się za wprowadzeniem na poziomie unijnym obowiązku składowania odpadów radioaktywnych i to w terminie dostosowanym do planów budowy ich składowisk na te odpady. Realizacja strategii, ze względu na dłużej działające reaktory i spadek energochłonności, może doprowadzić do spadku konsumpcji gazu w Niemczech, co powinno ograniczyć w dłuższej perspektywie znaczenie współpracy gazowej z Rosją. Natomiast należy oczekiwać rozwoju energetyki wiatrowej w Niemczech, co będzie skutkowało nadmiarem energii elektrycznej w RFN i szukaniem rynków zbytu w krajach sąsiednich. Polityka ochrony klimatu pozostanie priorytetem w Niemczech, należy więc się spodziewać poparcia Berlina na rzecz 30-procentowej redukcji emisji gazów cieplarnianych UE do 2020 roku, choć uzależnionego od rozwoju negocjacji na poziomie światowym. Programy wsparcia finansowego sektora

energetycznego powinny przyczynić się do poprawy koniunktury gospodarczej Niemiec, a co za tym idzie, zwiększyć popyt na import z Europy Środkowej , w tym z Polski.

Aneks

Główne cele strategii energetycznej Niemiec

a) Spadek zużycia energii w porównaniu z 2008 rokiem – o 20% w 2020 i 50% w 2050 roku. W praktyce spadek zużycia o 2,1% rocznie w pierwszym okresie.

b) Poziom redukcji emisji gazów cieplarnianych w porównaniu z 1990 rokiem

2020	2030	2040	2050
-40,00%	-55,00%	-70,00%	- 80-95%

c) Udział odnawialnych źródeł energii w produkcji energii elektrycznej brutto

2020	2030	2040
35,00%	50,00%	65,00%